

COVID PENNINGOBJECTEN DOOR SJAAK JASPERSE

Het jaar 2020 stond in het teken van virussen en mondkapjes en iedere Nederlander heeft inmiddels iets gehoord of gelezen over het COVID-19. Een ziekte die wordt veroorzaakt door een virus met de naam SARS-CoV-2. 1) Het tast de luchtwegen aan en veroorzaakt koorts, waardoor sommige mensen ernstig ziek kunnen worden, soms met fatale gevolgen. Daarnaast inspireert het virus ook kunstenaars. Zij pogen met hun kunst troost te bieden. De componist des Vaderlands Calliope Tsoupanaki componeerde speciaal voor de Lock Down: 'Inner Life'. 2)

De schrijver Frits Abrahams publiceert in zijn NRC-column regelmatig over het virus. De dichteres Eline Crijns wijdde er een hele bundel aan met '75 Coroneringen'. 3) De trombonist Sebastiaan Kemner heeft een compositie gemaakt over Corona. Hij won in het najaar van 2020 de Nederlandse muziekprijs en er zijn inmiddels ook films verschenen: 'Op gepaste afstand'.

De Amerikaanse muntontwerper Jim Licaretz ontwierp een penning van het gevreesde virus. 4) Dit is maar een greep van een aantal artiesten, want er verschijnt steeds iets nieuws. De inmiddels bekende Sjaak Jasperse maakte een opmerkelijke serie penningobjecten over COVID-19, waarvan zes in dit artikel beschreven worden.

CORONA 1

Jasperse plaatste acht messing ringen op elkaar, als verbeelding van de aarde (afbeelding 1).

Nr. 1. CORONA 1, acht messing ringen 74x4, totaal 135 mm Ø, 2 halve koperen bollen 44,5 mm Ø, 27 messing stekels, variërend in lengte van 14 tot 9 mm. Totale hoogte 140 x 75 mm, 2020. Sjaak Jasperse

Hierop staan de namen vermeld van willekeurig gekozen landen als Rusland, Taiwan, Amerika, Holland, Peru, India, Iran en Afrika. Met enige fantasie kunt u de evenaar hierin herkennen. Het Covid-19 virusobject bestaat uit drie delen. De ringen en daarop het virus met de uitsteeksels als wereldbol. De ringen zijn tevens voorzien van klinknagels. Op een messing ring is de tekst aangebracht: ALL OVER THE WORLD COVID-19. Tekst, die niets te raden overlaat.

CORONA 2

Jasperse noemt Corona 2: 'Emotie in Corona' (afbeelding 2).

Nr. 2 en 2b. CORONA 2, staal 62mm Ø en 5.7 mm dik, titanium 20 mm en 6 mm dik, tussenring 55 x 7 mm dik, ring 61x5 mm in 12 stukjes messing, rond 5 mm lengte 12 tot 26 mm, 2020. Sjaak Jasperse

De vorm is zodanig gekozen dat het u bekend voorkomt. De kunstsmedde weer een bolvorm met uitsteeksels. Op de bovenzijde is een stalen plaatje

bevestigd met daarin een stukje Titanium. Hierop is het woord DISASTER geponst. Op de bronzen tussenring staat: WHAT IS THIS CORONA. Jasperse vertelt: 'Als een mens schreeuwt: Corona... What is this... een ramp voor de gehele wereld'.

Om de tekst te lezen moet u het object ronddraaien (afbeelding 2b).

Aan de onderzijde is messing gaas bevestigd en gesoldeerd met zilver in koperen geschulpte vassing. Jasperse vertelt verder: 'Je kunt als het ware door het object heen kijken, bedoeld als lichtbron aan het einde van de tunnel en hoop hiermee op een snelle vermorzeling van dit angstaanjagende virus'. (afbeelding 2c).

Nr. 2c. CORONA 2c, messing gaas 40 Ø en hoog 17 mm, zilver, geschulpte ring 60 Ø x 1 mm. Totale afmeting 115 mm Ø x 35 mm

CORONA 3

Met Corona 3 heeft de maker vier zaken samengevat: een DNA structuur, een analyse, het ronde virus en de bestrijding door uitbeelding van een spuit. De basis van dit penningobject is een zinkbol met hierin titanium klinknagels vastgemaakt (afbeelding 3). Een injectienaald prikt in de bol. De Chroom-Nikkel stalen spuit bevat het vaccin, verbeeld door zilver, waarmee het ook gesoldeerd is. Op de zinkbol staat een Covid-DNA spiraal met daaraan een hanger van titanium. Daarop staat de tekst *WHEN*. Op de keerzijde van het plaatje staat op een zijde eiwitten gesmeed, verbeeld door negen rondjes (afbeelding 3a).

Nr. 3 en 3a. CORONA 3, zinken bol 48 mm Ø, titaniumklinknagels 3 mm. Spuit uit chroomnikkelstaal, messing en koper, 130 mm en in Ø aflopend van 14 tot 2.0 mm. DNA is messing draad 3 mm x 28x47 mm. Titanium plaatje 59x38 mm, dik 3 mm. Koper plaatje met de tekst *WHEN* is 0.8 mm uitgezaagd en blind geklonken. Totale afmeting 140x108x199 mm

CORONA 4

Weer een ronde vorm met haar gevreesde uitsteeksels met daarnaast een mondkapje vormen samen Corona 4. Met de

bovenzijde van dit penningobject toont de maker het virus op de half gebolde vorm dat ontstaan is door koper te laten druppelen (afbeelding 4). Hieruit steken de stekels van het virus. Deze uitsteeksels worden internationaal aangeduid als *spikes* (afbeelding 4a). Het mondkapje op de andere zijde is samengesteld uit fijn gaas van roestvaststaal en een geperforeerd plaatje messing (afbeelding 4b).

Nr. 4, 4a en 4b. CORONA 4, gedruppeld koper, aluminium klinknagels, messing schijf 90x4 mm, titanium rondje 36x4 mm, roestvaststaal gaas en messing geperforeerde plaat 5x5x1 mm. Totale afmeting 93x75 mm

CORONA 5

Een vakkundig door Jasperse gemaakte tang die zo van een steriele operatietafel lijkt te komen (afbeelding 5). Het titanium virus is in ieder geval in de messing tang geklemd (afbeelding 5a). Op een zijde van de gesmede bol zit gedruppeld witmetaal voor het ruwe oppervlakte. Jasperse verwoordt het zo: *'We zitten in de tang met het Covid 2019'*. De uitsteeksels zijn van koper. Jasperse vertelt: *'De tang was als werkstuk een onderdeel van de opleiding Kunst- en Bouwsmid aan het Atelier te Brugge'*. Laten we wensen dat de onderzoekers binnen afzienbare tijd een vaccin ontwikkelen en daarmee het virus in de tang krijgen.

Nr. 5 en 5a. CORONA 5, titanium bol 46x3 mm Ø, messing spikes 21x2,2 olopend naar 5.1 mm, messing tang 307x75 mm. Totale afmeting 307x123x75 mm

CORONA 6

Bovenop bewerkte koperen ringen staat een koperen halve bol (afbeelding 6). De ringen zijn bewerkt met aluminium klinknagels en vormen samen het voetstuk. In de halve bol is roestvrijstaal gaas geplaatst en daarop een koperen bol, die met gedruppeld tin ruw gemaakt is. Acht uitsteeksels vormen samen met de andere onderdelen het virus.

Nr. 6. CORONA 6, koperen ringen 75x2.7mm, aluminium klinknagels 3 mm, halve bol van koper 125x1 mm, koperen bol 49 mm Ø, tin, messing plaatje 5mm, titanium, messing spikes 25x4 mm oplopend naar 7 mm, roestvaststaal gaas 123 mm Ø. Totale afmeting 150x125x111 mm

Diverse metalen

In zijn atelier naast zijn huis ontwerpt Jasperse het ene penningobject na

het andere. 5, 6) Zoals hij koos voor het Coronavirus, maakte hij eerder een grote serie penningobjecten over de Watersnood. 7) Jasperse behoort tot de medailleurs die de uiterste grens opzoekt tijdens het creatieproces. Daarbij is hij voor Nederland een uitzondering omdat hij alleen metalen gebruikt en de diverse soorten verwerkt in zijn penningobjecten die tot in het buitenland bekend zijn. 8) Muntenverzamelaars zijn bekend met metalen. Ook penningliefhebbers zien de variatie in grote diversiteit in materialen. Was het eerst alleen hoofdzakelijk brons, goud en zilver, tegenwoordig zijn er inmiddels tientallen stoffen bijgekomen. Bij Jasperse is alleen metaal te zien in zijn creaties en zijn manier van werken valt op. Met deze serie over het virus blijkt dat hij erbij betrokken is.

Arnold Nieuwendam

Foto's: S. Jasperse, fotobewerking A. Nieuwendam.

Literatuur en noten:

1. Website RIVM.
2. De Vos, M. Componist des Vaderlands Calliope Tsoupaki. (2020). 10-12 2020 NRC C7.
3. Crijns, E. 'Verdichte dagen – 75 Coroneringen.' (2020). Amsterdam: Uitgeverij Ecri.
4. Jim Licaretz Jim was voorzitter van de AMSA, American Medallic Sculpture Association.
5. Nieuwendam, A. (2015). 'Sjaak Jasperse en zijn gelaste penningen(objecten)'. DE MUNTkoerier 3 2015 Jaargang 44. pag. 22 t/m 24.
6. Huybrechts, P. en anderen. (2016). FIDEM XXXIV Gent-Namur, pag. 255.
7. Nieuwendam, A. (2017). 'De Watersnoodramp op penningen van Sjaak Jasperse'. DE MUNTkoerier 7/8 2017 Jaargang 46. pag. 46 t/m 49.
8. Nieuwendam, A. (2017). 'Sjaak Jasperse. Iron and welded medals'. The Medal, Autumn 2017.